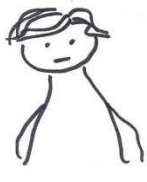

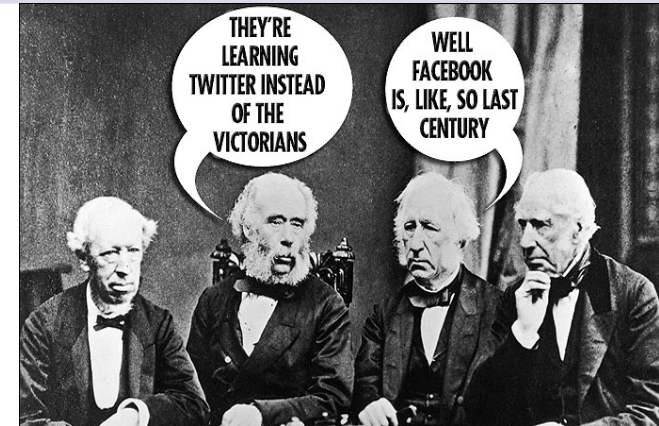
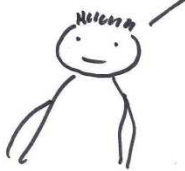
Realiseren van VOET in Geschiedenis: leren leren

I Leren leren

moesten wij eerst
alleen leren

moeten wij nu
ook nog leren
leren!

- **Welke afspraken worden gemaakt om geschiedenis te studeren? Wordt dit opgevolgd per graad en van graad tot graad?**
- **Leren leren blijft graadsgewijs te realiseren: hoe dit aanpakken binnen geschiedenis? O.a. via begrippenlijst?**
- **Wanneer leerlingen een inhoudstafel laten maken?**
- **Wat moeten ze opschrijven in de les? Steekt er een *leerlijn noteren* in van graad tot graad?**
- **Hoe systematiseren, structureren in teksten: patronen aanleren, attitudevorming? Welke visie hier rond steekt in de leerplannen (cfr. gevallenstudies, doorlopers)?**

Hoe hoofdzaken onderscheiden van bijzaken?

- Welke antwoordstructuren hanteren?

1 De leerlingen werken ordelijk.

De leerling:

B12 is **nauwkeurig bij het verzamelen, ordenen, analyseren en interpreteren van informatie** over de historische en actuele werkelijkheid; (werken (vaardig worden) met bronnen)

1 De leerlingen werken planmatig.

De leerlingen:

8 verdiepen, verfijnen en verruimen de toepassing van elementaire aspecten van **de historische methode** (heuristiek, kritiek en synthese); (vaardigheid)
17 zijn nauwkeurig bij het verzamelen, ordenen, analyseren en interpreteren van informatie over de historische en actuele werkelijkheid; (attitude)

1 De leerlingen werken systematisch.

De leerlingen:

15 **verdiepen, verfijnen en verruimen de vaardigheden van de eerste en de tweede graad m.b.t. het ordenen van informatie in tijd, ruimte en socialiteit, met het structureren van informatie en met het formuleren en toepassen van elementaire aspecten van de historische methode (heuristiek, kritiek en synthese)**; (vaardigheid)
20 kunnen de diverse etappes van de historische methode toepassen: het zelfstandig selecteren, kritisch wegen en ordenen van historische en actuele informatie in functie van een probleemstelling, met het oog op analyse, toetsing van een hypothese, het leggen van zinvolle verbanden, het formuleren van een conclusie of een waardeoordeel; (vaardigheid)

---

21 tonen **in diverse onderzoeksetappes dat ze zowel geleid als zelfstandig probleemoplossend kunnen redeneren. Ze kunnen dat individueel en ook in groep. Ze kunnen zelf de te volgen procedure vinden;** (vaardigheid)

2 De leerlingen kiezen hun leerstrategieën gericht met het oog op te bereiken doelen.

20 kunnen **de diverse etappes van de historische methode toepassen:** het zelfstandig selecteren, kritisch wegen en ordenen van historische en actuele informatie in functie van een probleemstelling, met het oog op analyse, toetsing van een hypothese, het leggen van zinvolle verbanden, het formuleren van een conclusie of een waardeoordeel. Voor alle beslissingen van elke etappe moeten de leerlingen een verantwoording kunnen formuleren met valabele argumenten. Leerlingen moeten zelfstandig relevante vragen kunnen ontwikkelen die ze aan diverse soorten bronnen moeten stellen. Deze vragen

situëren zich zowel op het inhoudreconstruerende, het structurerende als op het kritische vlak. Leerlingen moeten hun methode kunnen evalueren en eventueel bijsturen; (vaardigheid) 26 kunnen functioneren binnen diverse soorten **actieve werkvormen**; (vaardigheid) 27 zijn nauwkeurig bij het verzamelen, ordenen, analyseren en interpreteren van informatie over de historische en actuele werkelijkheid; (attitude)

3 De leerlingen kunnen gegevens memoriseren door gebruik te maken van hulpmiddelen.

S 2.1 kent de voornaamste kenmerken van de bestudeerde samenlevingen; (de mens en de samenleving)
T 2.1 kent de **gebruikelijke westerse benamingen voor de periodisering** van de geschiedenis: prehistorie, oude nabije oosten, klassieke oudheid, middeleeuwen, nieuwe tijd, nieuwste tijd, eigen tijd; (de indeling van de geschiedenis)

3 De leerlingen kunnen uit gegevens informatiebronnen en –kanalen kritisch kiezen en deze raadplegen met het oog op te bereiken doelen.

8 verdiepen, verfijnen en verruimen de toepassing van elementaire aspecten van de historische methode (heuristiek, kritiek en synthese); (vaardigheid)
10 formuleren een beargumenteerde 'historische' redenering: het selecteren en ordenen van gegevens met het oog op analyse, toetsing van een hypothese, het leggen van zinvolle verbanden, het formuleren van conclusie of waardeoordeel; (vaardigheid)

3 De leerlingen kunnen uit gegevens informatiebronnen en –kanalen kritisch kiezen en deze raadplegen met het oog op te bereiken doelen.

7 koppelen nieuwe inzichten aan reeds verworven inzichten, krijgen een duidelijk beeld van de weg die ze hebben afgelegd en ontwikkelen een gestructureerd historisch inzicht; (inzicht)
15 verdiepen, verfijnen en verruimen de vaardigheden van de eerste en de tweede graad m.b.t. het ordenen van informatie in tijd, ruimte en socialiteit, met het structureren van informatie en met het formuleren en toepassen van elementaire aspecten van de historische methode (heuristiek, kritiek en synthese); (vaardigheid)
28 geven blijk van een kritische houding bij het gebruik van

T 2.2 kent de gebruikelijke **scharnierdata** van de periodisering en kan ze verduidelijken; (de indeling van de geschiedenis)

informatie over de historische en actuele werkelijkheid; (attitude)

4 De leerlingen kunnen verwerkte informatie vakoverstijgend en in verschillende situaties functioneel toepassen.

21 tonen in diverse onderzoeksetappes dat ze zowel geleid als zelfstandig probleemoplossend kunnen redeneren. Ze kunnen dat individueel en ook in groep. Ze kunnen zelf de te volgen procedure vinden. De leerlingen kunnen het probleemoplossend denken toepassen op zowel een historische als op een actuele maatschappelijke relevante probleemstelling. Ze nemen hieromtrent zelf initiatieven. Met hun medeleerlingen spreken ze een doelmatige historische methodiek af; (vaardigheid)
25 kunnen **diverse soorten primaire en secundaire bronnen herkennen. Ze kunnen historische en**

**5 De leerlingen maken
adequaat gebruik van
inhoudstafel en
register.**

R2.1 kan aan de hand
van gerichte vragen

- kaarten lezen en de informatie eruit halen door middel van legende, oriëntatie, schaal, symbolen;
- het register van een **geschiedenisatlas** gebruiken;
- titel en inhoud van een kaart met elkaar vergelijken;

**5 De leerlingen kunnen
gegeven informatie onder
begeleiding kritisch
analyseren en
samenvatten.**

5 koppelen nieuwe inzichten aan reeds verworven inzichten, krijgen een duidelijk beeld van de weg die is afgelegd, ontwikkelen stilaan een wetenschappelijk historisch inzicht; (inzicht)
18 geven blijk van **een kritische houding** bij het gebruik van informatie over de historische en actuele werkelijkheid; (attitude)

**5 De leerlingen
kunnen informatie
samenvatten.**

21 tonen in diverse onderzoeksetappes dat ze zowel geleid als zelfstandig probleemoplossend kunnen redeneren. Ze kunnen dat individueel en ook in groep. Ze kunnen zelf de te volgen procedure vinden. De leerlingen kunnen het probleemoplossend denken toepassen op zowel een historische als op een actuele maatschappelijke relevante probleemstelling. Ze nemen hieromtrent zelf initiatieven. Met hun medeleerlingen spreken ze een doelmatige historische methodiek af; (vaardigheid)

- door vergelijking van kaarten veranderingen en constanten ontdekken; (werken (vaardig worden) met de ruimte)

B3 kan **informatie over de bestudeerde beschavingen en over de eigen tijd opzoeken op basis van concrete opdrachten**; (werken (vaardig worden) met de bronnen)

6 De leerlingen raadplegen adequaat een documentatiecentrum, bibliotheek en multimedia.

B3 kan informatie over de bestudeerde beschavingen en over de eigen tijd opzoeken op basis van concrete opdrachten; (werken (vaardig worden) met de bronnen)

6 De leerlingen kunnen op basis van hypothesen en verwachtingen mogelijke oplossingswijzen realistisch inschatten en uitvoeren.

20 kunnen **de diverse etappes van de historische methode toepassen**: het zelfstandig selecteren, kritisch wegen en ordenen van historische en actuele informatie in functie van een probleemstelling, met het oog op analyse, toetsing van een hypothese, het leggen van zinvolle verbanden, het formuleren van een conclusie of een waardeoordeel. Voor alle beslissingen van elke etappe moeten de leerlingen een verantwoording kunnen formuleren met valabele argumenten. Leerlingen moeten zelfstandig relevante vragen kunnen ontwikkelen die ze aan

diverse soorten bronnen moeten stellen. Deze vragen situeren zich zowel op het inhoudreconstruerende, het structurerende als op het kritische vlak. Leerlingen moeten hun methode kunnen evalueren en eventueel bijsturen; (vaardigheid)

7 De leerlingen kunnen een realistische werkplanning op korte termijn maken.

8 verdiepen, verfijnen en verruimen de toepassing van elementaire aspecten van de historische methode (heuristiek, kritiek en synthese); (vaardigheid)

17 zijn nauwkeurig bij het verzamelen, ordenen, analyseren en interpreteren van informatie over de historische en actuele werkelijkheid; (attitude)

7 De leerlingen evalueren de gekozen oplossingswijze en de oplossing en gaan eventueel op zoek naar een alternatief.

20 kunnen de diverse etappes van de historische methode toepassen: het zelfstandig selecteren, kritisch wegen en ordenen van historische en actuele informatie in functie van een probleemstelling, met het oog op analyse, toetsing van een hypothese, het leggen van zinvolle verbanden, het formuleren van een conclusie of een waardeoordeel. Voor alle beslissingen van elke etappe moeten de leerlingen een verantwoording kunnen formuleren met valabele argumenten. Leerlingen moeten zelfstandig relevante vragen kunnen ontwikkelen die ze aan

diverse soorten bronnen moeten stellen. Deze vragen situeren zich zowel op het inhoudreconstruerende, het structurerende als op het kritische vlak. Leerlingen moeten hun methode kunnen evalueren en eventueel bijsturen; (vaardigheid)

<p>8 Bij het leren van samenhangende informatie:</p> <p>-stellen de leerlingen vragen bij de leerstof en beantwoorden deze;</p> <p>-brengen in korte, gestructureerde teksten tekstmarkeringen aan;</p> <p>-vervolledigen een schema aan de hand van geboden</p>	<p>S1.4 kan begrippen van socialiteit verruimen door ze te plaatsen in andere periodes (vooral de eigen tijd) en andere ruimtes (waar relevant ook Vlaanderen) van het referentiekader; (begrippen van socialiteit)</p> <p>T1.4 kan begrippen van tijd verruimen door ze te plaatsen in andere periodes (vooral de eigen tijd) en andere ruimtes</p>	<p>8 De leerlingen kunnen onder begeleiding hun leerproces sturen, beoordelen op doelgerichtheid en zo nodig aanpassen.</p>	<p>5 koppelen nieuwe inzichten aan reeds verworven inzichten, krijgen een duidelijk beeld van de weg die is afgelegd, ontwikkelen stilaan een wetenschappelijk historisch inzicht; (inzicht)</p> <p>17 zijn nauwkeurig bij het verzamelen, ordenen, analyseren en interpreteren van informatie over de historische en actuele werkelijkheid; (attitude)</p>	<p>8 De leerlingen kunnen een realistische werkplanning maken op langere termijn.</p>	<p>21 tonen in diverse onderzoeksetappes dat ze zowel geleid als zelfstandig probleemoplossend kunnen redeneren. Ze kunnen dat individueel en ook in groep. Ze kunnen zelf de te volgen procedure vinden. De leerlingen kunnen het probleemoplossend denken toepassen op zowel een historische als op een actuele maatschappelijke relevante probleemstelling. Ze nemen hieromtrent zelf initiatieven. Met hun medeleerlingen spreken ze een doelmatige historische methodiek af; (vaardigheid)</p>
--	--	---	---	---	---

<p>informatie; -leggen verbanden tussen elementen van de leerstof.</p>	<p>(waar relevant ook Vlaanderen) van het referentiekader; (begrippen van tijd) R1.4 kan begrippen van ruimte verruimen door ze te plaatsen in andere periodes (vooral de eigen tijd) en andere ruimtes (waar relevant ook Vlaanderen) van het referentiekader. (begrippen van ruimte)</p>	<p>18 geven blijk van een kritische houding bij het gebruik van informatie over de historische en actuele werkelijkheid; (attitude)</p>
--	--	---

9 De leerlingen sturen hun leerproces, beoordelen het op doelgerichtheid en passen het zo nodig aan.

20 kunnen de diverse etappes van de historische methode toepassen: het zelfstandig selecteren, kritisch wegen en ordenen van historische en actuele informatie in functie van een probleemstelling, met het oog op analyse, toetsing van een hypothese, het leggen van zinvolle verbanden, het formuleren van een conclusie of een waardeoordeel. Voor alle beslissingen van elke etappe moeten de leerlingen een verantwoording kunnen formuleren met valabele argumenten. Leerlingen moeten zelfstandig relevante vragen kunnen ontwikkelen die ze aan diverse soorten bronnen

---

moeten stellen. Deze vragen situeren zich zowel op het inhoudreconstruerende, het structurerende als op het kritische vlak. Leerlingen moeten hun methode kunnen evalueren en eventueel bijsturen; (vaardigheid)

10 De leerlingen kunnen feedback geven en ontvangen over hun leerervaringen.

22 kunnen **deelaspecten van een onderzoek en globale conclusies zowel schriftelijk als mondeling, op een heldere manier weergeven voor het publiek van de eigen klas. Ze kunnen hiervoor traditionele en creatieve vormen en middelen hanteren.** (vaardigheid)